

A “SZOCIALISTA ÉS POSZTSZOCIALISTA FÖLDRAJZOK” NÉHÁNY JELLEMZŐJE ÉS LEHETŐSÉGE

TIMÁR JUDIT

Magyar Tudományos Akadémia, Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Regionális Kutatások Intézete, Alföldi Tudományos Osztály, Békéscsaba;
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Földrajz- és Földtudományi Intézet,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

Az előadás abból az egy évtizeddel korábbi értelmezésből indul ki, amely szerint kommunista/szocialista földrajznak tekinthetők az olyan geográfiák, amelyek: (i) a tudományos kommunizmus (szocializmus) elméleti keretét, koncepcióit használják földrajzi kérdések tanulmányozásához; (ii) a kommunista termelési mód felépítését, s az azért harcoló társadalmi-politikai mozgalmat segítik; (iii) vagy/és olyan „intézményes geográfiák”, melyeket az államszocializmust (kommunizmust) építő országokban művelnek. Az akkori jellemzés szerint eme utolsó jelentésében az államszocializmusból a kapitalizmusba való átmenet kutatására fókuszáló posztkommunista/posztszocialista geográfiát az átmenet országaiban (i) a gazdaság- és társadalomföldrajz viszonyának visszarendeződése; (ii) a sokszínűsödés, specializálódás; (iii) a filozófiai, társadalomelméleti pluralizmus kibontakozása jellemezte. A posztszocialista földrajzok „nyugati” változatai elsősorban szemléletükben, módszereikben, térfelfogásukban hordoztak sajátos jegyeket. Azt példázták, hogy a posztszocializmus egyszerre “keleti” és “nyugati” jelenség. Az előadás az utóbbi tíz év elméleti professzionalizálódására koncentrálva, relacionális szemléletben néhány példán keresztül arra igyekszik rámutatni, hogy bizonyos nyugati társadalomföldrajzi koncepciók magyarországi (kelet-közép-európai) alkalmazása hogyan kapcsolhatná a hazai eredményeket megújító módon a nemzetközi akadémiai diskurzusokba.